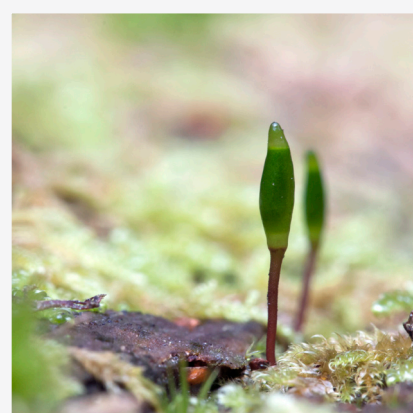
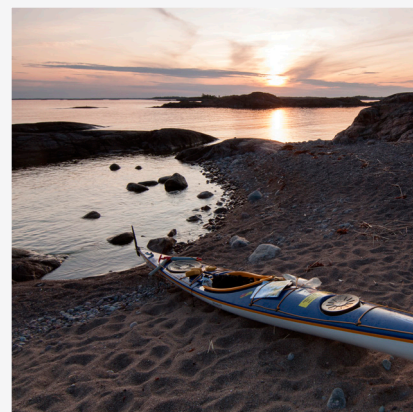

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Gorsingeholmskullarna

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Omslagsfoto: Per Folkesson

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000- områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på

”kartverket skyddad natur”. I kartverket söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information (se bilaga för användarhandledning).

Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. Det görs på Miljödataportalen.

För mer information om Natura 2000:

Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/sodermanland eller telefon 010-22 340 00

Naturvårdsverkets hemsida: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Miljödataportalen: <http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/>

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0220443 Gorsingeholmskullarna

Kommun: Strängnäs

Områdets totala areal: 7,2 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen:

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägareförhållanden: Kommunalt ägande.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2001-06-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9020 - Nordlig ädellövskog

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I området Gorsingeholmskullarna är det de tre åskullarna med ädellövskog som är av prioriterat bevarandevärde. Där finns gamla, stora ädellövträd samt död ved i olika former och nedbrytningsstadier. Dessa strukturer utgör miljöer för flera vedlevande arter av både lavar, mossor och svampar. Området har också en mycket rik vårblommade flora.

Motivering: Området Gorsingeholmskullarna är en ovanlig kombination av både biologiskt och geologiskt intresse. Ädellövskogen med dess strukturer av bland annat död ved ger livsutrymme för många både vanliga och ovanliga arter från många organismgrupper. Området har dessutom en ovanligt rik blommade vårflora. Geologiskt speglar de tre kullarna inlandsisens årliga avsmältning och är därför av stort intresse.

Prioriterade åtgärder: Området ska skötas i enlighet med naturreservatets skötselplan, det vill säga att sly ska röjas bort, men mycket av buskskiktet samt trädskiktet ska lämnas till fri utveckling.

Beskrivning av området

Vid Strängnäs, upp mot Mälaren, ligger en serie åskullar bevuxna med ädellövskog. Åsslutningarna är delvis branta. Åskullarna speglar tydligt inlandsisens avsmältning i området. Kullarna är bevuxna med ek och andra lövträd som lind, lönn, ask och alm. Kullarnas rika flora av vårblomande örter är känd sedan 1700-talet. I lövskogarna häckar bl.a. stenknäck. Några av lövträden är gamla och det har bildats en del död ved. Åskränen är täckta av svallat isälvsgrus och här växer torrängsväxter under ett gles trädskikt av ädla lövträd. På sluttningarna däremot är lövskogen tät och i buskskiktet ingår mängder av unglantor av ek, lönn och ask.

Vad kan påverka negativt

- Alla former av skogsbruk, t.ex. avverkningar, främst kalavverkningar, både i och i anslutning till objektet, men även transporter, markberedning, dikning, skogsplantering och buskröjning som görs i icke-naturvårdande syfte.
- Invandring av gran och främmande trädslag
- Läckage av bekämpningsmedel och gödning från omkringliggande jordbruksmarker
- Luftföroreningar, främst bilavgaser från angränsande större vägar och industrier, vilka kan utarma lav- och svampfloran på grövre träd.
- Ökad kvävebelastning, främst luftburet kväve, vilket kan ge negativa konsekvenser för en mark som redan idag är näringsrik och innehåller många kvävegynnade växter.
- Bebyggelse eller annan exploatering, t.ex. byggande av vägar, anordningar för friluftsliv, deponering, som kan medföra slitage, ljusinsläpp och andra faktorer som kan störa lövskogens naturliga dynamik.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Skydd: Området är skyddat som naturreservat sedan 1967.

Skötsel: I enlighet med naturreservatets skötselplan ska sly röjas bort, men ett visst antal yngre plantor av ädellöv lämnas för att gynna återväxten. Dessutom lämnas flertalet buskar kvar. I övrigt lämnas området till fri utveckling så att en naturlig dynamik med träd i olika åldrar och storlekar, samt döda träd i olika former och nedbrytningsstadier, bevaras.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**9020 - Nordlig ädellövsskog**

Areal: 6,37 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

De tre åskullarna är bevuxna med ädellövsskog, vilken dels består av en generation äldre träd, vilka sannolikt har sitt ursprung i ett svunnet hagmarksstadium samt yngre generationer av samtliga trädslag. På de flesta håll har vegetationen slutit sig till en lund med ett trädskikt mellan 90 och 100 procents krontäckning. Särskilt buskskiktet är på många håll tätt med talrika unglantor av lönn, ask, ek och lind. På våren är florán rik med bland annat blå-, vit- och gulsippor, två arter nunneört, vårlökar samt lungört. Sommartid ersätts de av mer högväxta örter och gräs, vilka indikerar hög näringsrikedom. Vanliga arter är hundäxing, skelört, nejlikrot och löktrav. Mossfloran på lövträdsstammarna är mycket rikt utvecklad och lavar finns i mängd på grova askar, almar och ekar. Anmärkningsvärt är att lövskogen helt saknar inslag av gran. Mindre förvånande är att hasselbuskar saknas – hasseln brukar gynnas av mer vattenhållande jordar. Många lövträd är gamla och döende och det har genom åren bildats en del död ved, allt från högförmultnade stockar med nästan helt bortrotad kärnved till nyligen fallna trädjättar med hela grenverket i behåll. På död ved hittar man en del intressanta svampar som svartöra, gärdselticka, kärnlös och raggdvärgmussling.

Bevarandemål

Lövsbogen är olikåldrig och skiktad med ett rikligt inslag av gamla träd, döda träd och död ved i olika former och nedbrytningsstadier. I lövsbogen finns rikligt med ek, lind, lönn, ask och alm. Vårfloran är rik med arter som blåsippa, gulsippa, nunneört och lungört. Det finns också många för ädellövsbogen typiska arter av mossor, lavar och svampar. Arealen lövsbog ska vara minst 6,37 ha.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

Dokumentation

Clemedson, C.-J. 1973: Vegetation och flora på Gorsingeholmskullarna vid Strängnäs. Svensk Bot. Tidskr. 67: 423-437

Länsstyrelsen i Södermanlands län 1991: Sörmlands Natur. Naturvårdsprogram.

Rydberg, H. & Wanntorp, H.-E. 2001: Sörmlands Flora. Botaniska Sällskapet i Stockholm.

Inventeringar

Rydberg, H. 1990: Inventering av knappnåslavar på gamla ekar i Sörmland. Opubl. manuskript.

Svedlinh, C. 1985: Inventering av ädellövskogar i Södermanlands län. Objektkatalog. Opubl. material. Länsstyrelsen i Södermanlands län.

Mossor

Råttsvansmossa

Allemossa

Guldlockmossa

Lavar

Lunglav

Gulpudrad spiklav

Svampar

Gärdselticka

Svartöra

Raggdvärgmussling

Kärnkrös

Kärlväxter

Gulsippa

Smånunneört

Sloknunneört

Lungört

Hässlebrodd

Tulkört

Flentimotej

Mattfibbla

Länstyrelsen Södermanland © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Natura 2000-område Gorsingeholmskullarna

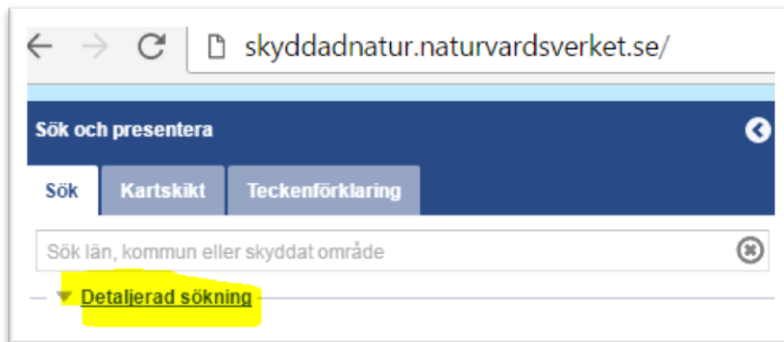
Skala 1:5 000

Karttjänst Skyddad natur

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

För att få en bild av var i respektive Natura 2000-område naturtyperna finns kan Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad natur användas.

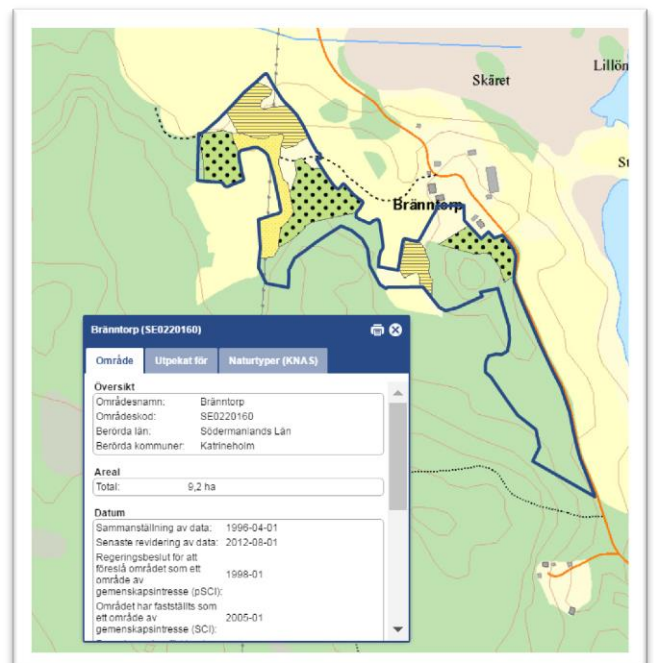
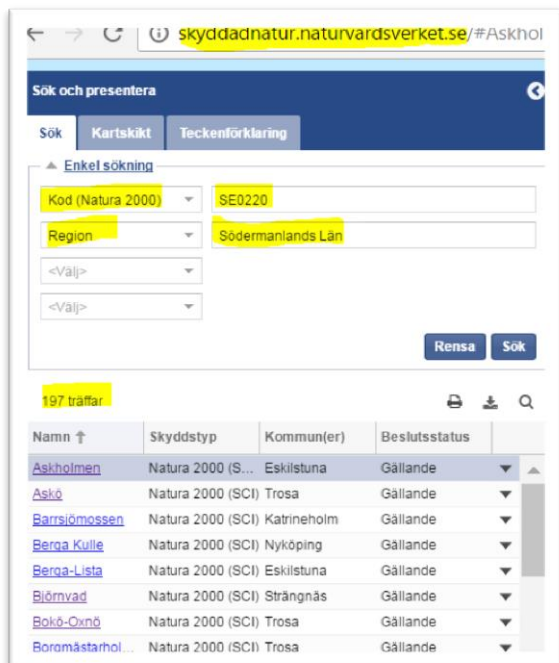
Välj "Detaljerad sökning"

Välj alternativ *Kod (Natura 2000)* skriv in SE0220

Välj *Region* och sök fram *Södermanlands län*

Sök, det ska bli 197 träffar. När man klickar på ett av namnen i listan kommer man dit i kartan.

För att se Naturtyper för områdena i kartan gå in på fliken "Kartskikt".

Avmarkera allt i *Naturvårdsregistret*. Det är endast *Naturtypskarteringar* > *Natura naturtypskartan (NNK)* > *Naturtyper (ytor)* som ska vara markerade. Klicka sedan i kartan på den naturtyp du vill veta mer om så kommer en informationsruta upp i fönstret.

